

Рис. 1. Значення індикатора «Втеча людей і відтік «мізків»» України в Індексі крихкості держав, оцінка

Джерело: складено за даними [3].

Переїзд за кордон з метою працевлаштування може надати працівникам інтелектуальної сфери більш широкі можливості для кар'єрного розвитку, такі як доступ до нових знань, технологій та інновацій, співпраця з визнаними у світі фахівцями та науковцями, доступ до міжнародних джерел фінансування.

Список використаних джерел:

1. Delicado, A. (2019). 'Pulled' or 'Pushed'? the emigration of Portuguese scientists. In *New and old routes of Portuguese emigration* (pp. 137-153). Springer, Cham.
2. Parkhomenko N. Problems of intellectual migration of Ukraine. *Ukrainian studies*, 2014. № 17. 37-39.
3. E3: Human Flight and Brain Drain. URL: <https://fragilestatesindex.org/indicators/e3/> (дата звернення: 01.03.2023)

*Онопрієнко Д.О., аспірант
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна*

РОЛЬ І МІСЦЕ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ

До визначення сутності економічного потенціалу підприємства серед науковців існують різні підходи: ресурсний, виробничий, стратегічний, ринковий, комплексний ресурсно-виробничо-стратегічний, процесний, структурний тощо. Варто зазначити, що сучасне трактування сутності потенціалу підприємства

дослідниками, як правило, базується на ефективному використанні його ресурсів і виробничих можливостей. Заслуговує на увагу визначення потенціалу підприємства як сукупності ресурсів, навичок і можливостей персоналу щодо «виробництва товарів, здійснення послуг (робіт), отримання максимального доходу (прибутку) і забезпечення сталого функціонування і розвитку підприємства» [2, С. 265]. З одного боку, такий потенціал уособлює в собі внутрішні потенційні можливості самого підприємства з виробництва товарів чи послуг, а з іншого – потенційні ринкові можливості з їх реалізації та отримання доходу.

Зазначені зовнішні і внутрішні потенційні можливості підприємства формуються за рахунок певної сукупності елементів його потенціалу. Найбільш розповсюдженими елементами потенціалу підприємства вважають [3]: виробничо-технологічний, фінансово-економічний, трудовий та інноваційний; управлінський, організаційний і ресурсний; організаційно-управлінський, виробничий, фінансовий, конкурентний; кадровий, інтелектуальний, фінансовий та підприємницький; ринковий, виробничий, фінансовий.

Циркулярна економіка, як високотехнологічна сфера суспільного виробництва потребує відповідних кількісних і якісних характеристик внутрішньої і зовнішньої складових потенціалу підприємства та потенціалу в цілому. На нашу думку, виходячи з місії і стратегічних цілей підприємства в умовах циркулярної економіки, а саме: забезпечення його конкурентоспроможності з одночасним забезпеченням сталого розвитку суспільства, потенціал підприємства повинен включати такі елементи: виробничо-технологічний, організаційно-управлінський, інноваційний, фінансовий, інвестиційний, еколого-економічний, кадрово-інтелектуальний, маркетингово-ринковий. Сукупність зазначених елементів потенціалу в умовах циркулярної економіки, на нашу думку, дає можливість забезпечувати його синергію як єдиного цілого, його адаптивність до зміни зовнішнього і внутрішнього середовища і його розвиток.

Розвиток потенціалу підприємства узагальнено можна визначити як безперервний цілеспрямований процес його трансформації з метою підтримання таких його кількісних показників і якісного стану, які забезпечують досягнення цілей підприємства. На розвиток потенціалу підприємства впливають як внутрішні так і зовнішні (економічні, політичні, соціально-культурні, правові, безпекові, екологічні) чинники. При цьому зовнішні чинники в сукупності створюють сприятливі чи несприятливі зовнішні умови для розвитку потенціалу підприємства. Як правило, несприятливі умови породжуються сукупністю тісно пов'язаних між собою певних негативних чинників, основними серед яких є: корупція, монополізм, надмірне регулювання діяльності суб'єктів господарювання, відсутність в достатній мірі правосудного судочинства. Отже, потенціал підприємства має бути

стійким до несприятливих умов і максимально використовувати сприятливі умови для покращення своїх якісних і кількісних характеристик.

До внутрішніх чинників розвитку потенціалу підприємства, насамперед, відносяться: місія підприємства, яка окреслює потенційні можливості розвитку його потенціалу; основні цілі і стратегія підприємства, для реалізації яких й формується потенціал; технологія виробництва продукції (надання послуг, виконання робіт), яка визначає рівень продуктивності підприємства; якість персоналу підприємства, його професійний досвід і навички; рівень мотивації персоналу; система управління, що забезпечує прийняття і реалізацію управлінських рішень, спрямованих на формування, нарощування, раціональне використання та оптимізацію ресурсів і компетенцій підприємства з метою забезпечення його конкурентоспроможності і досягнення поставлених цілей [8].

Отже, в умовах циркулярної економіки потенціал підприємства повинен мати такі структуру, властивості і компетенції, які постійно вдосконалюючись, забезпечували б сталу конкурентоспроможність, досягнення цілей і реалізацію місії підприємства.

Список використаних джерел:

1. Арєф'єва О.В. Закономірності інтелектуалізації управління підприємством на основі розвитку бізнес-моделей. *Problems of Economy*. 2019. Вип. 4. С. 111-119.
2. Рєпіна І.М. Підприємницький потенціал: методологія оцінки та управління. *Вісник Української академії державного управління при президентові України*. 1998. №2. С.262-271.
3. Нусінов В. Я., Шура Н. О., Чубаров Д. В. Роль економічного потенціалу в підвищенні ефективності управління підприємством корпоративного типу. *Ефективна економіка*. 2016. № 11.
4. Пілецька С.Т. Організаційно-економічний механізм реалізації стратегії забезпечення інноваційної активності авіапідприємства. *Екон. вісн. Нац. гірничого ун-ту*. 2016. № 1 (53). С. 102–109.
5. Пілецька С.Т., Ануфрієва М.О. Формування конкурентної стратегії підприємства в умовах економіки знань: теоретичний підхід. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 9/2. С. 37–40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-35>.
6. Смерічевський С.Ф., Арєф'єва О. В., Пілецька С. Т. Формування стратегічних рішень при управлінні змінами на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2022. №6. С. 108–117.
7. Onopriienko D.. Odern approaches to the development of enterprise potentia / International scientific conference digitalization of the economy as a factor in the sustainable development of the state. Proceedings of the conference. September 23-24, 2022, Kielce, Poland. P. 86-89.